

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 19 (229)

Fredagen den 6 maj 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. • 6: 50 Idun ensam..... • 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	---	--

Sofia Gregoria Hayden.

Frågan om den svenska kvinnans representerande på den stora Chicagoutställningen nästa år har med de möten, som nyligen afhållits här i Stockholm, och för hvilka vi redan redogjort, trädt i ett nytt skede, och de fackkommitéer, som tillsatts för att inom olika områden förbereda saken, rusta sig nu som flitigast till sitt värf. Då således frågan äfven här hemma är på dagordningen, ha vi förmenat, att det skulle intressera våra läsarinnor att, jämte några närmare upplysningar om det stortartade palats, som är under uppförande för att på expositionsplatsen rymma kvinnornas utställning, äfven erhålla bilden af den unga kvinna, Amerikas första kvinnliga arkitekt, hvilken är det sammans mästarinna.

En i Chicago bosatt landsmaninna har därför benäget stått oss till tjänst med porträttet och följande skildring.

* * *

Arkitekturen är ett område, hvilket hitintills varit nästan fridlyst från kvinnans intrång. Dock funnos, enligt Vasari, re-

dan på hans tid kvinnor, ryktbara såsom idkare af denna sköna konst. Properzia di Rossa var en af dessa; och de trenne hufvudingångarna till kyrkan San Petrinio i Bologna vittna ännu i dag om hvad sextonde århundradets kvinnor förmådde uträtta inom såväl bildhuggerikonsten som arkitekturen.

Medgifvas måste, att den högre kvinnliga bildningen i vårt århundrade tagit jättesteg framåt, men vi få dock icke förgäta att göra rättvisa åt de förfutna tider, på hvilkas spillror vi bygga våra storverk.

Dock, Sofia Gregoria Hayden, antagen arkitekt för byggandet af »Kvinnornas utställningspalats» i Chicago, är ett barn af vår tid, en sann typ för en ung bildad och snillrik kvinna i våra dagar, utförande en mans arbete midt ibland män, som i henne erkänna sin jämnlige inom det intelligensens område, där de arbeta sida vid sida.

Miss Hayden är född i Chili, hvarest hon tillbragte sin tidigaste barn-dom, men sändes därefter till Boston, där hon med beröm genomgick de publika skolorna och efter

Den som är lycklig, kan göra lycklig, och den som gör lycklig, skapar sin egen lycka.

J. W. J. GLEIM.

afslutad kurs därstädes intogs såsom elev i Teknologiska institutet i samma stad, det förnämsta i sitt slag på denna sidan oceanen. Hon är den första och enda kvinna i Amerika, som visat sig äga ihärdighet nog att genomgå den fyraåriga och mycket ansträngande kursen vid nämnda institut, hvarefter hon erhöi en förmånlig plats såsom lärare vid en teknisk skola på Jamaika.

När mrs Potter Palmer, den kända presidenten för kvinnornas afdelning på världsutställningen i Chicago, utfärdade sin inbjudning till kvinnliga arkitekter att deltaga i en pristäflan för ritningen till deras utställningspalats, väckte detta miss Haydens intresse, och inom trenne veckor hade hon på sina fristunder utfört denna ritning, som icke endast tilldelades första priset, utan också antogs för uppförandet af ofvannämnda byggnad.

Miss Hayden uppmanades nu att komma till Chicago för att personligen öfvervaka arbetets utförande, hvilket hon också gjorde. Hon har sin arbetslokal i »The Rookery Building», hufvudkvarteret för världsutställningens exekutiva komité. Där arbetar hon nu, omgifven af sina många manliga biträden, från tidigt på morgonen till sent på aftonen med en uthållighet och punktlighet, som icke kunna öfverträffas af någon man.

»Kvinnornas utställningspalats» kommer att uppföras i italiensk renässans, denna egendomliga stil, hvilken var herskande i södra Europa under den tid, de romerska traditionerna blandades med intryck af den moriska smaken. Till den i första våningen befintliga centralpaviljongen med sin trefaldigt bågformiga hufvudingång leder en bred marmortrappa. Öppna pelargångar med en cirkelformig gesims, prydd med basreliefs, bilda andra våningen af denna paviljong. På ömse sidor äro de så kallade hörnpaviljongerna, i hvilkas kolonnader »sväfvande trädgårdar» komma att anläggas. En bred gång leder till en öppen rotunda, hvilken med sitt kupelformiga glastak upptager hela höjden af byggnaden. Denna rotunda är omgifven af arkader, afdelade i tvänne våningar. På högra sidan härifrån finna vi »a model hospital» och på motsatta »a kinder garden». Södra paviljongen kommer uteslutande att användas som utställningslokal, den norra för »reform- och välgörenhetsorganisationens» räkning. I andra våningarna äro salonger, bibliotek och komitérum belägna. I södra paviljongen komma också att förläggas ett »modellkök» samt flere förfriskningsrum m. m.

Färdig, är denna byggnad beräknad att kosta 200,000 dollars och kommer i smak och arkitektoniskt hänseende att blifva en af de förnämsta på utställningen.

Detta är i allra största korthet några ord om det verk, som förskaffat miss Hayden namn och ryktbarhet äfven långt utom Amerika.

Slutligen ett par ord om henne personligen. Miss Hayden har efter sin spanska moder ärf ett sydlandskt ansikte samt en fantasi, rik på lif och färg. Hennes första modersmål var spanska, hvilket hon dock säger sig hafva förgätit under sin mångåriga vistelse i Förenta staterna, hennes faders hembygd. Från denne fader, amerikanare i ordets verkliga betydelse, har hon fått sin ihärdighet, sin företagsamhet samt stora praktiska duglighet. Hennes upp-

trädande är det mest kvinnliga och anspråkslösa, man kan tänka sig, ty en emanciperad kvinna i ordets sämre betydelse är i sanning en sällsynthet i Amerika, ehuru man i Europa föreställer sig just motsatsen härom. Ser man miss Hayden på hennes arbetsrum i »The Bookery Building», är hon allvarsam och tystlåten, men efter slutad arbetstid finner man henne lika glad och lycklig, som hvarje ung flicka bör vara i ungdomens år. Hennes mörka, djupa ögon tyda på en poetisk natur och de något starkt markerade sydlandiska anletsdragen på en upphöjd ehuru tillbakadragen karaktär. Sådan är i få ord Amerikas första och enda kvinnliga arkitekt.

Signe Ankarfelt.

En husmors värvisa.

Ja, nu blir våren så skönt besjungen utaf poeter från land och stad; hvar svärmisktärna—gu' signe ungen!— nu nästan känner sig nödd och tvungen att rimma samman en liten rad.

Det är en likhet, som rent förvillar, i detta slag utaf poesi, den lika ledigt som ärtan trillar, och blommors kalkar och fågeldrillar ha hedersplatsen alltjämt däri.

Och så hvarendaste en i kören vill se sin visa, förstås, i tryck; man skickar in den till redaktören, och guld och ära man väntar för'en och undrar blott, hvad han ger per styck.

Men efter hoppet så kommer sorgen, det är i lifvet en vanlig sak; att visan kryper i papperskorgen, därför jag nästan kan gå i borgen, ty redaktörer ha ingen smak.

Jag sträfvar icke så högt mot Pinden, min visa saknar allt broderi af fågelns drill och af västanvinden, och därför kanske jag kan få in den, just för dess brist uppå poesi.

En husmor kan icke prisa våren och får ej lyssna på näktergal'n, ty knappast vintern blir lagd på bären, förr'n utaf pälzarne ryka håren, ifall man icke får bukt på mal'n.

Och utan husmor det bara slarivas, som Iduns fruar så väl förstå, och barnens kläder behöfva skarivas, ja, öfverallt hennes händer tarivas och hennes öga i hvarje vrå.

Ej västanvindarne hör hon hviska, men rotting smattrar i hvarje hörn. Och medan pigorna mattor piska, så får hon roa sig med att diska, om jag skall skvallra för redaktörn.

Och hon ska städa, och hon ska stöka, och hon ska fäkta från tu till sju, och där gå herrarne lugnt och röka, men, ack, nog borde de få försöka, hvad det vill säga att vara fru.

Ja, kung och riksdag må snart bestämma, att också de få sin dryga del; nu gå de bara och kinka hemma, och frun ser ut som en »fågelskrämman», och »hela bråket» är hennes fel!

Jag borde nog ej så svårt mig grufva, ty våren kan ju ha sitt behag, men när en stackare dras med snufva, så bli ej känslorna just så ljufva, helst när man ständigt ska gå i drag.

Dock ej förutan allt hopp jag klagar, det skall väl ljusna ändå en gång; ibland jag drömmer om gröna hagar, där jag skall vandra i sommardagar, och kanske dikta en bättre sång.

Snorre.

Barnens sysselsättning.

Af

Ellen Bergström.

Hvar och en, som har egna barn eller är omgifven af andras, vet huru ofta det heter till de små: »Låt bli det där! Akta det där! Gå inte dit! Kom inte hit! Gör inte så!» — allt uttryck för de äldres fruktan, att barnen skola förstöra än det ena, än det andra i hemmet eller stöka till i de prydliga och väl städade rummen. Det är nu visserligen lofvärdt att hålla hemmet ordentligt och skydda det mot förstoring, blott att detta intresse för döda ting och detta ordningssinne icke inkräkta på barnens trefnad och det mått af frihet, hvartill de äro berättigade. Föräldrar och äldre personer i allmänhet göra sig icke reda för, att den gifna följderna af deras ideliga förbud, om de åtyddes, vore hart när den, att barnen skulle sitta på hvar sin stol med armarna i kors, tigande, hänvisade till fullkomlig overksamhet, och barnen äro icke klyftiga nog att vid det ofta upprepade: »Du får icke» framställa motfrågan: »Hvad får jag då?»

Men endast slöa barn skulle kunna finna sig i att tillbringa tiden på nämnda sätt, och ingen enda moder vill väl, att hennes älsklingar skola höra till den kategorien. Ju lif-

ligare och uppfinningsrikare barnen däremot äro, dess större äro antagligen deras natur-gåfvor.

Medgifves emellertid gärna, att då de äro öfverlämnade åt sig själfva, gå hela deras diktan och traktan ut på att förstöra; man måste följaktligen, för att skydda sina tillhörigheter och för att icke få hela sin trefnad rubbad, stäffa denna deras förstörelselusta. Men må vi ihågkomma, att förbud och förmaningar föga uträtta härvidlag, ty hindrar man dem från ett, företaga de sig omedelbart därpå något annat, ännu sämre kanhända. För att råda bot mot detta obehag måste vi ingripa på ett mera positivt sätt.

Först och främst har man naturligtvis att tillse, hvad denna förstörelselusta egentligen är för något. Vid första eftertanke framstår då tydligt, att den sammanhänger med det vaknande verksamhetsbegäret hos barnet och således är ett uttryck för en af de mäktigaste krafter, som äro nedlagda i människonaturen, ett godt, hvilket det tillkommer uppfostran att leda in i en sund fåra. Långt ifrån att denna uppspirande kraft får förkvävas, är det af största vikt, att hos barnen tidigt väckes medvetande om, att trög översamhet illa anstår människan; att hon fastmer är bestämd för ett verksamt lif och är satt att uträtta något i världen. Må man därför uppbjuda alla medel, som stå en till buds, att *skaffa barnen lämplig och roande sysselsättning!* På det sättet endast skall man själf efter hand få lugn och hemmet blifva bevaradt.

Begreppet *sysselsättning* intägar rummet mellan lek och arbete. Den har med arbetet det gemensamt, att den är riktad på ett bestämdt mål; däremot närmar den sig leken däri, att den utesluter egentlig ansträngning. Dess mål är öfning af de mänskliga krafterna, förståndets utveckling och ett nyttigt handhafvande af de saker, som roa.

Men icke blott af nyss antydda grunder är en förståndigt ledd sysselsättning af vikt, utan den har framför allt i pedagogiskt afseende en hög betydelse, ity att genom den barnets insikter ökas, dess förmåga öfvas och icke sällan en särskild fallenhet eller begåfning därvid uppenbarar sig, så att den vid sidan om skolan kan blifva en förberedelse för ett kommande värf eller kall. Dess etiska värde är vidare mycket stort, ty liksom lättjan är upphovet till många laster, är sysslösheten de flesta vanarters fruktsamma moder, och många bestraffningar och tårar skulle besparas barnen, liksom modern många sorgsna stunder, genom att de växande krafterna på ett tjänligt sätt användes. Ja, vi gå så långt, att vi påstå, att alla barn äro snälla, blott de hafva något att göra, som roar dem och icke öfverstiger deras förmåga, då däremot hvar och en vet, att de under en sysslös tillvaro blifva stygga, kifvas, slåss och företaga sig hvarjehanda odygder.

Nu uppstår emellertid den frågan: Huru skall man bäst sysselsätta barnen?

I första rummet skola de leksaker, som gifvas åt dem, icke vara så färdiga, att de endast hafva att äga dem, beundra dem och slutligen förstöra dem, utan barnens verksamhet måste genom dem sättas i rörelse, deras handlag öfvas, hvarför t. ex. en docka att kläda af och på är att föredraga framför en med fastsydda kläder, en häst att sela af och på framför en med målade seldon o. s. v.

Gossar visa i allmänhet böjelse för mekaniska sysselsättningar, hvilket man äfven ser däraf, att de nästan aldrig hafva så roligt, som när en handverkare är sysselsatt i hem-

met. Därför är det högst lämpligt att gifva dem en verktygslåda, men, märk väl, en sådan med fullt brukbara verktyg. Hvar och en, som haft bröder, minns, huru de i forna dagar till julklapp fingo en låda med etikett: För fleissige Knaben. Af allt tyskt kram, som importerades, voro dessa handtverkslådor »för idoga gossar» kanske det sämsta. Järnet i verktygen var vekt som bly; man kunde med dem knappt bearbeta en barkbit, och alltsamman liknade ett hän. Nu mera finnas att tillgå lådor med ganska användbara svenska verktyg. Med dessa, några vedträn och barkbitar samt litet spik skola gossar kunna syssla långa stunder, utan att tröttna, och därmed åstadkomma små primitiva föremål, hvilka skola roa dem mera än välgjorda saker från leksaksbodarna. Lyckligtvis uppfatta barnen ännu ej heller den stora roll pänningevärdet spelar i världen: äfven det ett skäl att icke kasta ut summor för leksaker åt dem. En liten vagn, tillverkad af honom själf efter många ansträngningar och kanske misslyckade försök af ohyflade träbitar, med trådrullar till hjul, skall en liten gosse känna sig stoltare och lyckligare öfver än öfver ett fin-fint ekipage, som han fått till present. Det ligger en särskild tillfredsställelse i att hitta på och utföra något själf. Därvid har då uppmärksamheten fått föremål och tiden varit använd: två viktiga insatser vid barna-uppfostran. Men det händer äfven, att man ibland får lof att hjälpa barnen i deras små arbeten, ty icke alltid kunna de på egen hand öfvervinna mötande svårigheter, och en viktig sak att taga med i räkningen är, att de hafva att glädja sig åt framgång, hvarförutan de lätt mista intresset.

Vi tro ej, att man kan eller bör hindra gossar att begagna knif, då de äro sex, sju år gamla. Ett förbud däremot skulle gifva anledning till olydnad, ty knifven är för gossen allt för lockande och blifver snart nästan ett sällskap för honom. En hyfvelbänk och riktigt virke böra litet längre fram utgöra en tillökning i den lilla »verkstaden». Ett särskildt litet rum, där de få skräpa så mycket de behaga, böra pojkarne hafva, och man kan gärna gifva det rummet benämningen verkstad. Det utesluter ju icke den nyttiga ordningen, att de själfva få städa efter sig, då de slutat tälja, hamra, såga och hyfla. De böra också få en lämplig dräkt och slippa det odrägliga bandet på sin frihet att akta kläderna. Hvarför icke t. ex. en blå linneblus att draga utanpå? Och så skulle den hafva sin gifna krok att hängas upp på, verktygslådan en annan: allting sin bestämda plats. På det sättet inplantades ordning hos barnet liksom gratis eller på köpet.

Så tidigt som möjligt skola barnen hållas till att göra små tjänster i hemmet, gå ärenden o. d., så att den tilltagande kraften må träda i det gemensamma och icke blott i det egna intressets tjänst. Och icke blott att ett sådant förfaringssätt motarbetar själfvissheten hos dem, utan deras duglighet uppöfvas också därigenom ganska betydligt. Goethe berättar om sig själf, att hans universella sinne för allt mänskligt utbildades mycket däraf, att han af fadern skickades till handverkare, i hvilkas verkstäder han uppmärksamt följde och lärde sig förstå arbetet.

(Forts. o. slut i nästa n.r.)

Små kulturbilder.

Af Ave.

IV.

Mitt föräldrahem låg i en folkrik nejd och vårt hushåll utgjordes vanligen af cirka femtio personer. Frukten och afskyn för straffade brottslingar voro då så stora, att få husbönder vågade taga f. d. straffångar till tjänare eller daglönare. Min far var en af dessa få, och bland våra manlige tjänare och arbetare funnos tidtals flere f. d. fångar. De voro inga dygdemönster, många af dem, icke ens han, som varit i tjänsten tretton år, då han afled i vårt hus; men ingen af kamraterna dristade sig att med ord eller min antyda dessa karlars flydda lif; de stodo under den stränge husbondens och hans familjs särskilda skydd.

Hur trygg gick man icke då just i sådana folkrika nejder! Mord hade i denna bygd ej blifvit förfvadt, så långt de gamle kunde minnas tillbaka, lika litet rån. Men likt en myt lefde berättelsen om »Göinge-Elsan» (alltså en flicka från Skånes skogsbygd, närmast Småland), som var intagen på straffängelset i Norrköping. Hon hörde till de då ytterst sällsynta mödrar, som dräpt sitt barn; hon hade blifvit dömd till döden, men benådad med »lifstids spinnhus».

Så spred sig en dag ryktet, att Göinge-Elsan blifvit benådad och frigifven för att återvända till vår bygd, och med en viss rysning tänkte man på, att hon sedan skulle vistas midt i en folkrik socken. Hvem skulle väl vilja ha henne i arbete, henne som kunnat förgripa sig på sitt eget barn? Skulle hon ej komma att lida nöd, ifall hon ej ville gå omkring och tigga sitt bröd.

»När du går bud för att lega skördefolk till i morgon, så gå till Göinge-Elsan och fråga, om hon vill komma med hit på höstarbete,» lydde samme stränge husbondes order till det af hans barn, som stod i tur att gå nämnda ärende. Och med en lindrig rysning af hälften fasa, hälften medömkan med den »lös-släppta fången» blef befallningen utförd; Göinge-Elsan — då öfver medelåldern — blef härigenom befriad från den tyta bannlysning, som hvilade öfver henne, men vi kände dock alla en viss skygghet och fasa för henne.

Tjufverier voro äfven tämligen sällsynta på denna ort, och då sådana förekommo, bedrefvos de alltid af så att säga yrkestjufvar. Stöld på åkrar och oinhägnade platser ansågs för ännu föraktligare än inbrott. Om en arbetare hviskades det, att han mjölkat en annans ko ute på marken, och han gick där som en i tysthet utstött samhällsmedlem.

Kring mitt barndomshem funnos på alla kanter vidlyftiga trädgårdar med en ofautlig rikedom på bär och trädfrukter, allt ifrån körsbär, persikor och aprikoser till den hårda glänsande vinterfrukten. Äfven vindrufvor växte där på kall jord och buro sina klasar i en ostängd trädgård. Ingenting var skyddadt medels lås eller hög stängsel, men aldrig blef ett träd, en buske eller en ranka plundrad; tjänstfolket erhöi dagligen af de mera vanliga frukterna. Ingenting såldes, fruktträdgårdarna voro endast till glädje och fröjd för familjen, dess gäster och vänner, för tjänarne och för fattiga arbetares barn.

Ofta måste jag nu spörja mig själf, hur gick det till, att landtmannen på den tiden så ofta kunde från en ringa början förvärfva sig välstånd, ja rikedom, då hvarken mejeri, hönseri, trädgårdar eller andra binärningar gäfvor kontant

afkastning, åtminstone ej i den skånske storbondens landtbruk?

Svaret blir alltid detsamma: familjen deltog mangrant och på fullaste allvar i tjänarnes sysslor och arbeten, och husbondefolket delade sina häfvor med de fattige.

Blott ännu ett drag — karaktäristiskt för den tidens öfvertro — innan jag avslutar dessa små kulturbilder.

Ärfda föremål af stål eller järn, liksom äfven ärfda såll och psalmböcker, betraktades som medium emellan de affidne ägarne och arftagarne till dessa saker, företrädesvis när det gällde att upptäcka, hvem som bortstulit något ur huset. Det är föga troligt, att de personer, som jag sett anlita dessa medier, själfva trodde på deras underbara förmåga, men så mycket vissare trodde den oupplysta befolkningen därpå, och detta är ju alltid hufvudsaken, då medier anlitas.

Hur väl minnes jag icke den gamla ullsaxen och det stora ärfda sållet, som så bra förstodo sig på att utpeka oärliga personer, och huru starka voro de icke i makt att åter-skaffa någon bortsnappad klädespersedel eller dylikt!

Ofta hände det just ej, att dessa förträffliga medier behöfde anlitas; därför gjorde det också ett gripande intryck, när saxuddarne stuckos ned i sållets kant och tvänne personer fattade saxbygelns och höllo sållet i sväfvande ställning. Nu behöfde man blott nämna namn efter namn, sållet höll sig vackert stilla, tills den skyldige blef nämnd; då tog det sig en sväng, så att saxen var nära att vridas ur händerna på de två andespörjarne.

Visserligen ansågos de snälla andarne icke för vittnesgilla vid domstol — det göra väl icke heller vår tids snälla andar — men deras utsago ansågs för ofelbar, då som nu, äfven om medierna blefvo en smula tummade. En fördel hade denna art af spiritism framför den »vetenskapliga», som nu öfvas: den förmådde oärliga människor att både godtgöra sitt fel samt räddade dem från att falla i den borgerliga rättvisans händer.

När grosshandlaren förlofvade sig.

Novellet för Idun

af

Elin Ameen.

Det är verkligen riktig skam, där sitter karlen i sin eleganta våning vid Sturegatan med sina kolossala inkomster och gifter sig inte,» sade fru Bergström, änka efter bankkamrer Bergström, till sin goda vän fru Alm, hvars man ännu lefde och knogade som lärare vid ett statens läroverk, där hans inkomster hade svårt att räcka till de många barnens uppfostran.

Fruarna sutto vid sitt eftermiddagskaffe i fru Bergströms komfortabla och rymliga förmak i den af fyra rum bestående lilla våningen. Där andades en viss gammaldags gedigenhet från allt, de solida, tunga möblerna med något urblekta, men tjocka, outslitliga öfverdrag, såväl som från värdinnan själf, hvilken hade en aristokratisk örnäsa i ett finhyllt ansikte, stora, något utstående ögon och isterhaka. Det tunna, gråsprängda håret låg omsorgsfullt kammadt och benadt öfver en hvit, ofärad panna och täcktes af en hvit negligé med gredelin sidenrosett. Hon bar

hufvudet högt, »satte näsan i vädret,» kallade hennes »vänner» det, och glömde aldrig, att hon var en född Silfverhjälms. Hon klädde sig gärna i tjocka, mjuka ylleyger och bar släp äfven i hvardagslag, hvilket ytterligare förhöjde det imponerande i den höga fylliga gestaltens majestät.

En komplett motsats till henne var den lilla, hopkrupna, magra fru Alm med sin osäkra blick i de små blinkande ögonen, det gråbleka, rynkade ansiktet, sitt ännu mörka, alltid litet rufsiga hår och sin tunnslitna, fläckiga och ovårdade klädsel. Hon svepte gärna in sig i en gammal äkta turkisk sjal för att därmed dölja bristerna i sin toalett, och hon kom därvid att likna en liten ruggig, frusen fågel, som från ett gömställe skyggt och dock nyfiket ser ut i världen, på en gång skrämmd och lockad af lifvet därute.

På den anmärkning fru Bergström gjorde, svarade lilla fru Alm endast:

»Ja, man kan väl så tycka...»

»Han är skyldig det åt sig själf och samhället,» fortfor fru Bergström, i det hon hällde i andra koppen kaffe åt sin protesterande gäst, hvilken dock med synbar njutning lät sig väl smaka. »När man vet, hur många fler fruntimmer än karlar komma till mogen ålder, och hur äktenskapen minskas för hvarje år, är det mycket illa handladt af en sådan karl som grosshandlarn Brunell att inte göra sin plikt mot samhället.»

»Och en sådan schangtil karl, som han är,» inföll fru Alm och doppade ännu en pepparkaka i kaffet, »så ståtlig och alltid så artig och så fin familj, isynnerhet på mödernet.»

»Det vet jag bäst, kära Lovisa,» svarade fru Bergström värdigt, »som är släkt; du vet väl, att hans mor var min syssling, men någon Silfverhjälms var hon ändå inte.»

Ja, det visste Lovisa, det kunde hon omöjligt hinna glömma mellan hvar gång det upprepades, men hon svarade bara ett ödmjukt och beundrande:

»Ja, ja, släkten är fin — på mödernet.»

»Det var på grund af släktskapen,» fortfor fru Bergström, »som min Hedvig kom på hans kontor — på ett vanligt kontor, hos en simpel grossör hade jag aldrig satt henne.»

»Ja, och så skaffade du så snällt dit min lilla Gerda, det blef en stor lättnad i våra bekymmer.»

Fru Alm lade hufvudet på sned och såg tacksamt på fru Bergström.

»Man gör hvad man kan för sina vänner,» svarade fru Bergström nedlåtande, »dessutom ville ju grosshandlaren ha två flickor på sitt kontor, det var så gentlemanligt, så fint af honom; en ensam bland herrarne, dit hade jag aldrig släppt min lilla Hedvig.»

»Men nu är det alltsamman så passande,» genmålde fru Alm, »där sitta flickorna i det inre rummet, alldeles för sig, och där innanför det lilla toalett-rummet, där de ha sina ytterkläder och en soffa att hvila på, om de skulle vara trötta en stund.»

»Lovisa,» återtog fru Bergström och satte ner sin tömda kaffekopp, »hvilken lycka för en mor, om hennes dotter kunde få en sådan man.»

Fru Alm suckade, sade »ja, ja» och såg skyggt upp till fru Bergström.

»Aldrig har man hört något slarf om honom, aldrig några fula historier.»

»Nej, inte har jag.» —

»När vi sitta så här förtroligt,» fortfor fru Bergström, »kan jag inte motstå att lätta mitt hjärta för en vän, som skall förstå mig. Lo-

visa, jag tror, att mina förhoppningar äro på väg att realiseras!»

»Du menar, att grosshandlarn och Hedvig...»

Fru Bergström slöt sina ögon till hälften, lade sig bakåt i soffan, log betydelsefullt och nickade långsamt tre gånger. Fru Alm såg ännu oroligare ut och kröp in i sin sjal, som hade hon velat dölja sig där, sig själf och sitt oroliga modershjärta, som varit nog däraktigt att tro på samma lycka för hennes Gerda.

»Nu skall du få höra,» sade fru Bergström och lade sin hand ifrigt på den del af sjalen, som omslöt fru Alms ena arm, »jag hade länge haft mina aningar, fast med Hedvig är ej värdt tala därom, vid minsta häntydan blir hon eld och lågor och brusar upp. Så kommer grosshandlarn upp på visit till mig häromdagen, han kommer ju rätt ofta för släktskapens skull — du vet, på Silfverhjälms sida — och då säger jag honom rent ut, att han borde gifta sig.»

»Och det vågade du?»

»Våga? Jag, hans mors syssling!»

»Hvad svarade han?» Fru Alms lilla fågelansikte tittade nyfiket fram ur sjalen.

»Han skrattade, men blef sedan allvarsam, och så sade han, att jag hade rätt i det, och att han verkligen tänkte på saken. Vet du, det klack till i mig, och jag fick en hjärtklappning, som jag inte haft mer än två gånger förr i mitt lif, den ena när Bergström friade till mig, och den andra när pigan första året jag var gift slog sönder en af vaserna med Silfverhjälmska vapnet. Du vet, den andra står på skänken i salen. Jag väntade litet, men när han ingenting sade, ville jag hjälpa honom på trafven — till och med världsmän och millionärer bli som tafatta skolpojkar i sådana ögonblick, om inte kvinnans takt kommer dem till hjälp — och så sade jag, att då fölle hans val kanske på en mycket ung flicka. Han böjde då ner sitt hufvud, visade sin redan tämligen skalliga hjässa och sade: »Tror fru Bergström (han ville inte säga tant), att någon ung tös vill ha en gammal, skallig karl?» Det trodde jag nog vore möjligt, men en annan sak vore, om ett ungt barn kunde göra honom lycklig. »Eller jag henne,» svarade han och såg mycket allvarsam ut. Därpå gick han ett par slag öfver golfvet, så stannade han vid skrifbordet och tog Hedvigs porträtt — det där vackra kabinetts-kortet — och såg på det. »Det där är bra,» sade han och satte åter ned det. Sedan kom han till mig igen, satte sig åter på stolen bredvid mig och såg ut, som ville han, jag skulle hjälpa honom vidare på trafven. Jag höll då en liten föreläsning för honom om det vanskliga i att vid trettio års ålder gifta sig med en alltför ung. »Men inte en jämnårig heller, slipper jag inte det?» frågade han i riktigt bönfällande ton. Då beslöt jag vara djärf och våga allt för min enda dotters skull och nämnde tretti år som just ett lagom. »Det är nog sant,» svarade han, »det vore allt det mest passande och det lyckligaste. Det tål att tänka på,» och så reste han sig upp, kysste mig vördnadsfullt på handen och gick sin väg. Säg nu, Lovisa, var inte detta det mest betecknande du hört i ditt lif?»

Fru Alm måste medge, att så var, på samma gång som hon inte alldeles kunde frigöra sina tankar från att dröja vid de par eftermiddags-stunder grosshandlarn gått på skridskor med Gerda nere på Nybroviken, och då denna kommit hem glad och med friskaste

rosor på sina tjuguariga kinder. Och så allt det beröm grosshandlaren gifvit Gerda åt hennes far för dotterns flit och ordning! Men fru Bergström förstod att »puffa» för sin tretti-åriga Hedvig — hade det gällt lif och lycka, kunde fru Alm inte räckt ut ett lillfinger för att fånga en man åt Gerda. I hennes tycke var i alla fall Gerda den sötaste flicka i världen, och det borde alla andra också finna, grosshandlarn-principalen också inbegripen.

»Men, tyst, där ha vi flickorna,» hviskade fru Bergström, i det glada röster hördes från tamburen, »inte ett ord om den här saken, kära Lovisa, det är ju så ömtåligt och fin-känsligt. De ha Sigrid Åberg med sig, hon skulle stanna här i afton.»

»God kväll, god kväll, flickor; något kaffe få ni inte, när ni komma så sent, men Hedvig ställer väl om litet bischoff och äpplen eller annat godt.»

Fru Bergström hälsade de unga flickorna vänligt, medan Hedvig gick att verkställa sin mors uppmaning.

Inom kort var samtalet åter inne på samma ämne, som fruarna nyss behandlat, nämligen grosshandlar Brunner. Sigrid Åberg, en nittonårig vacker flicka med rödt hår och bländande hy, liflig och själfsväldig som en yster skolpojke, lade sina små, fina, hvita händer i kors på bordet framför sig, suckade och utbrast patetiskt:

»Jag är våldsamt förälskad i honom, ohjälpligt, för hela lifvet!»

»Det är väl inte så farligt, när du kan så där öppet lägga dina känslor i dagen,» sade fru Bergström småleende.

»Farligt? Ser tant inte, hur jag bleknat och magrat, sedan jag fick nådig tillåtelse att bli frivillig adept på hans kontor, utan lön, bara för att lära mig, hur där går till, och i och med detsamma kom i daglig beröring med den oemotståndlige. Eller tycker tant inte, att jag blifvit mager och blek?»

»Ditt hår har åtminstone inte bleknat,» inföll Hedvig, som i detsamma kom in med en bricka, och som hade en rätt spetsig tunga.

Sigrid for med en förtviflad åtbörd med handen genom sin rika pannlugg, öfver hvars rödskimrande guldprakt hon inte alls var ledsen, och hvilken hon på inga vilkor skulle bytt ut mot Hedvigs tunna, svarta hår.

»Har tant hört,» fortfor Sigrid, »att han skall snart ge en stor bal, och vi bli alla tre bjudna — min kusin har sett listan — snälla tant, tant är ju alltid där, jag får väl följa med tant och Hedvig?»

»Ja, det får du gärna — han brukar ju ge en bal vid den här tiden — vi ha varit där i flere år — först för släktskapens skull, på Silfverhjälmarnes sida — innan Hedvig hade kommit på kontoret.»

»Skall du med, mitt barn?» frågade fru Alm sin Gerda, en tjugutvåårig, täck flicka, blond, med en liten uppnäsa, en fint skuren mun och ett par stora, barnsliga ögon.

»Jag antar, jag blir bjuden.»

»Då följer du också med oss,» sade fru Bergström i beskyddande ton, »jag kommer att bli riktigt stolt öfver mina tre gracer.»

(Forts.)

Amelia B. Edwards.

Den äfven i vårt land bekanta engelska författarinnan Amelia Edwards afled den 15 april i London. Lärd, vidtberest, artistisk, arkeolog, egyptolog, illustratör af sina egna arbeten, romanförfattarinna och kritiker — med alla dessa egenskaper förenade måste Amelia B. Edwards intaga en framstående plats bland nutidens kvinnor. Hon var född i London. Hennes far var officer och hennes mor en vittor och talangfull kvinna. Såsom enda barnet uppfostrades hon i hemmet af lärare. Att hon var ett brädmognadt barn bevisas af allt. Hennes fallenhet för tekniskkonsten visade sig snart i karrikatyror, illustrationer och skisser af förefallande händelser, hvarmed hon prydde sina skrifböcker. Innan hon ens kunde skriva, hade hon börjat sammansätta poem och berättelser. Sin debut i pressen gjorde hon redan som sjuåring, då ett poem i sex stanser af hennes mor sändes till en veckotidning och där intogs. Tills hon blef fjorton år, fortsatte hon att skriva för *Family Herald* m. fl. tidningar och tidskrifter. Vid denna ålder lade miss Edwards penna och ritstift åsido och beslöt att ägna sig åt musiken.

Hon ansåg sig ej ha någon särskild begåfning för denna uppgift, men hon arbetade ihärdigt i sju år, blef herre öfver kontrapunkten och komponerade ett stort antal vokala och instrumentala saker. Men detta exklusiva hängifvande åt musiken skulle blott blifva en episod af hennes lif och kom till ett hastigt slut.

Under en sommarferie skref hon en kort berättelse och skickade in den till *Chamber's Journal*. Den infördes och betalades, och då samma försök uprepades och medförde samma resultat, beslöt den unga flickan att välja literaturen som sitt yrke. Hennes första böcker voro »My Brother's wife» (1855), »The Ladder of Life» (1857) och »Hand and Glove» (1859). Härefter följde genom en lång serie af år en rik produktion, hälsad af alltjämt ökad bifall från den läsande allmänhetens sida. Som slut- och höjdpunkten af denna framstår romanen »Lord Brackenbury» som utkom 1880. Den var först införd i »Graphic» med präktiga illustrationer och har sedan upplefvat femton upplagor, inberäknadt dess öfversättningar till andra språk.

Miss Edwards' berättelser ha alltid varit populära. Handlingen i dem är alltid skickligt funnen och utförd, andan, som genomgår dem, är genialisk och ren, och de män och kvinnor, som tjäna henne till stoff, äro angenämt skildrade. Bäst är kanske dock miss Edwards som skildrare af resor i obekanta regioner. »Untrodden Peaks und Unfrequented Valleys», på ett utmärkt sätt illustrerade af henne själf, är en fängslande bok, hvari hon — liksom i sina öfriga reseskildringar — i en pittoresk stil skildrar sitt odlade och känsliga sinnes lifliga intryck.

1874 gjorde hon en resa uppåt Nilen, och från denna tid daterar sig en vändning i hennes lif. Det lifliga intresse, hon redan som barn hade erfarit vid läsningen af beskrifningar från Faraonernas land, utvecklade sig nu till en passion för studiet af allt egyptiskt. »A Thousand Miles up the Nile», som på ett spirituellt sätt illustrerades af henne själf, blef produkten af denna resa. Efter sin återkomst arbetade hon träget i denna nya riktning och blef snart erkänd som en af dagens ledande och aktive egyptologer. Resultaten af hennes egyptologiska arbete

publicerades i »Academy» och *Times*, och hon lämnade äfven värderika bidrag i detta ämne till en mängd utländska ledande tidningar och tidskrifter.

Miss Edwards var medlem af flere lärda samfund (Biblical Archæological Society for Promotion of Hellenic Studies etc.) och af de orientalistkongresser, som tid efter annan hållas i olika europeiska hufvudstäder. Äfven till den kongress, som härom året afhölls i Stockholm, var hon anmäld, men blef i sista stund hindrad att delta. Under flere år var hon hederssekreterare af Egyptian Exploration Fund, grundad 1883. Under vintern 1889—90 höll miss Edwards ej mindre än 115 föreläsningar öfver egyptologi i Förenta staterna, och vid firandet af Columbia Colleges hundraårsjubileum utnämndes hon till hedersdoktor. I början af innevarande år beviljades miss Edwards en pension från civilistan, och en lång lysande framtid syntes ännu ligga inför henne, då döden plötsligt drog ett streck öfver alla mänskliga beräkningar.

Af hennes arbeten ha följande öfversatts till svenska språket: En half million (1867), Mystiska tilldragelser (1875), Barbaras Historia (1876), Lord Brackenbury (1880) och En förlöfning (1886).

Tjänstebetyg.

En återupptagen fråga.

För omkring ett år sedan syntes i Iduns spalter en artikel, riktad till andra husmödrar och innehållande ett förslag i tjänstebetygsfrågan. Men som ingenting vidare afhörs, dristar undertecknad helt vördsamt påpeka densamma, ty förslaget innebär en onekligen ganska önskvärd reform.

Som betygen nu i allmänhet skrivas, uppfylla de litet eller intet sitt ändamål att vägleda en blifvande matmoder i sitt val af tjänare. Äfven jag, som klandrar den nuvarande betygsskrifningen, kan ej fränkänna mig samma ensidighet vid betygs gifvande, som vidlåder de flesta matmödrar. Jag skrifer nämligen allt godt, som med fog kan sägas om den flyttande, men ingenting i motsatt riktning, ty jag anser, att ett godt betyg kan mången gång vara tjänstflickans enda egendom. Och det vore nästan en orättvisa att gifva ett fullständigt sanningsenligt betyg åt en och annan enstaka, då flertalet, som icke är bättre, kan ståta med endast berömmande. Men om alla betyg kommo att skrivas på tryckta blanketter, som vore lika för alla, behöfde jungfrurna ej skämmas för ett betyg, afgifvit med full rättvisa och hofsamhet. Ty det vet hvarje husmoder, såväl som hvar och en annan, att ingen är fullkomlig, allraminst får man begära det af en tjänare, som i de flesta fall fått åtnjuta en ganska bristfällig uppfostran. Men ett fel, som gör henne omöjlig hos den ena matmodern, kan betyda mindre hos en annan, som bättre kan tillgodogöra sig hennes goda egenskaper. Så kan t. ex. en duktig, noggrann och pålitlig jungfru ha ett lynne, som ständigt fräser i kapp med stekpannan, och utgör sålunda en daglig plåga för en nervös och ömtålig fru, då hon där emot för en annan fru, som är upptagen utom hemmet, kan vara en riktig skatt. Den förra kan vara belåten med en snäll och vilig flicka, om än mindre ordentlig, ehuru denna vore oanvändbar för frun nummer två.

Måhända skulle ock en sådan betygsskrifning ha det goda med sig, att tjänarne själfva lade sig litet mera vinn om såväl sina sysslor, som sitt uppförande, om de visste, att äfven deras mindre goda sidor komme att bedömas, i stället för att som nu alldeles lämnas ur räkningen.

Därför, antingen tillförlitliga betyg eller också inga alls!

Sen till, att *Idun med Modetidning* finnes hos alla edra bekanta!

Önskligt vore, om Iduns erfarna läsarinnohusmodrar ville följa Axel B:s uppmaning i förra årgången att till Iduns red. insända förslag till dylika blanketter, hvarigenom en nyttig täflan kunde uppstå, ur hvilken förhända framginge något praktiskt resultat till åtnämnad för alla parter. Jag är viss på, att redaktionen med vanligt tillmötesgående skulle mottaga dylika skrivelser.

Må det tillåtas mig att anföra ofvannämnde insändares slutord: »Läggen blott icke dessa rader ifrån eder, utan att hafva fattat beslut att, med ert förslag och tanke i frågan, draga ert strå till stacken! Och sättet det genast i verket, att ej morgondagens glömska omintetgör stundens goda föresats.»

Lilly.

Husmoderlig almanack.

Maj.

I början af månaden bruka sjöarne vara fria från is — detta är tecken till, att tiden för *innanfönstrens uttagning* är inne. Fönsterbågarna rengöras från pappers- och vaddrester, innan de flyttas till vindskammaren; de yttre fönsterrutorna tvättas och poleras, hvarvid hvar och en husmoder använder sitt eget bepröfvade sätt. — Äfven andra saker, som blifvit använda under vintern, såsom *eldgafflar, lampor, pälskläder* och *yllpersedlar* m. m. flyttas undan, lämpligt förvarade. Dyrbara *ljuskronor* skyddas för flugor medels lätta, luftiga öfverdrag. — Nu, då supétiden kan anses vara slut, förvaras bättre *knifvar* omsorgsfullt i oljadt papper (tidningspapper skyddar ej från rost); öfverflödiga *silfverskedar* och *gafflar* skyddas bäst för anlöpfung, när man inlindrar dem i staniol. — *Markiser* uppsätts; *halmhattar* uppfriskas eller omprässas; *ljusa parasoller* tvättas; *sommargarderoben* i allmänhet ställes i ordning. — De sista förråden i köllaren granskas allt som oftast, i synnerhet *potatisen*. Har denna fått långa groddar, så bör ej mer potatis röras (flyttas), än som behöfs för tillfället — i annat fall blir den sedan vid kokningen svart.

I maj börjar den första skörden i trädgården från kalljord — nämligen rabarber, sparris, spenat, rädisor etc. *Sparrisen* kan i fuktig sand bibehållas frisk några dagar; förvarad i kallt vatten mister den ovilkorligen sin goda arom. Till *inläggning* väljer man naturligtvis endast vita och vackra stjälkar, hvilka ställas upprätta i bleckburkarne med hufvudena uppåt; vid inkokning i höga glas iakttages den försiktigheten, att hvarje sådant trädes i en grof linnepåse (eller lindas med hö), och att glaset ställas i grytan, innan vattnet i densamma hunnit bli varmt. Angående *syllning* af rabarber påminnes särskildt om »Teffs» kompost (II årgång, sid. 206). — *Maj-ugg* ägna sig särskildt till förvaring i kalk. — *Kapris* (af *Ranunculus ficaria*, *Caltha palustris* och *Leontodon taraxacum*) samt spåda smultronblad och blåbärsris till te jämte myskmadre m. fl. vilda örter insamlas i de trakter, där sådana förekomma.

Trädgårdsarbetet fortsättes. Vid torr väderlek måste sådden hållas fuktig genom vattning, hvilken är rådligast att företaga om morgnarne, emedan den om kvällen vid möjligen inträffande nattfrost kan ha menliga följder. Vattnet bör aldrig vara för kallt. Ju mera man vattnar hufvudsallad, desto spädare bibehåller den sig, och desto smakligare blir den samt bildar fastare hufvuden. I slutet af månaden kan man våga utlägga bönor. *Trädgårds-säogarnes* längdriktning — i synnerhet för ärter och bönor — bör alltid vara i norr och söder; är riktningen i öster och vester, händer det, att hela den sida, som vetter åt norr, lämnar en obetydlig skörd, hvaremot den, på hvilken södersolen verkat för starkt och länge, blir öfvermognad. — *Sniglar* afhållas från jordgubbs- och andra sängar genom ett lager af aska, gips eller sågspån på ytan; i utlagda fällor, bestående af urhålkade rötter eller rofvor såsom lockbete, brukar man kunna fånga många sådana. — Skulle sparrisplantorna hemsökas af den s. k. sparrisflugan, som lägger sina ägg mellan hufvudets fjäll, hvarefter de gulaktiga larverna genomborra stjälken för att förpappa sig vid dess bas, så hjälper ingenting annat än att afskära och uppbränna de sjuka stjälkarne.

För den som är nödsakad uppsätta nytt staket kring sin trädgård, kan följande bepröfvade förfarande att hindra stolparne från förruttnelse vara

välkommet: För att förse 100 stolpar 1 meter högt med ett skyddande öfverdrag, användes 2 kg amerikanskt harts, 3 kg stenkolstjära och 7 hektogr. ordinärt fett. Detta upphettas tillsammans i en järnkittel, hvarefter 4 hektogr. bränd gips och 4 hektogr. slammad krita tillsätts och väl inblandas. I denna beta blandning doppas stolparne hastigt 1 m. djupt och rullas genast i fin, ren sand, hvarigenom ett snabbt torkande, fast öfverdrag bildas. — Ett annat sätt, som användes i Norge, att åstadkomma varaktiga stolpar, är att ett stycke öfver jordytan borra ett hål i snedlutande riktning till stolpens midt och hålla kopparvitriol i öppningen, som sedan tillstänges medels en tapp. Kopparvitriolen sprider sig inom hela stolpen och förhindrar träsaftens jäsnig, hvilken just är orsaken till förruttnelsen.

Stenia.

Veckan,

den af k. sekter *G. Renholm* särdeles förtjänstfullt redigerade veckotidningen, har nödgats upphöra. Tidningens abonnenter erhålla i stället tidningen *Idun* under motsvarande prenumerationstid. På samma gång vi härmed tillkännagifva detta, hafva vi nöjet meddela, att vi med k. sekter Renholm träffat den öfverenskommelsen, att han i *Idun* skall fortsätta sina synnerligen omtäckta och spirituella krönikor. Början göres i nästa nummer, hvarefter meningen är, att en krönika skall inflyta en till två gånger i månaden. Då hr Renholm som bekant äger en af de allra bästa pennorna inom vår publicitet, äro vi förvissade om, att nyssnämnda arrangemang skall hälsas med tillfredsställelse af alla våra läsarinno.

Red. af Idun.

En läsarinna har sändt oss följande varmhjärtade poetiska vädjan till förmån för

"Iduns skollofskoloni".

*Nu jorden sig i vårskrud klädt
Och blommor små i dagen träd,
Så älskliga och spåda,
Sin vintersömn de sofvo nyss,
Men valnade vid solens kyss
Till lif att alla glädja.*

*En sinnebild naturen är
Af mänskans lif, ty den oss lär
Att älska, tro och hoppas.
Den minsta blomman vittnar om,
Guds kärlek och Guds allmakt, som
Hvar vår den låta knoppas.*

*Lär dig förstå naturens röst,
Som talar mäktigt i ditt bröst
För alla dem, som lida.
Den talar hjärtats språk för dem,
De sjuka små i nödens hem,
Som efter hjälp förbida.*

*De bedja dessa arma små,
Att Iduns läsarinno må
En ringa skärf dem gifva.
För hvarje gifva väcks ett hopp,
Att vissna plantan skall slå knopp
Samt frisk och frodig blifva.*

*De vårens förstlingar som nu
Så härligt blomma, visa ju,
Hvad solens värme märkar.
För nödens barn är solens sken
Ett hälsobad, är skogsluft ren
Lifgifvande som nektar.*

*I ädla kvinnor i vårt land,
O räcken då en hjälpsam hand
Åt dessa små, som lida.
Till eder står nu deras hopp,
Att under detta sommarlopp
De kunna hjälp förbida.*

Ulla.

De minsta bidrag mottagas med tacksamhet. Ingen, som något kan offra, skall draga sig undan — det är vårt vissa hopp.

Sommaren är snart öfver oss. Insänden därför, ärade läsarinno, *oförtöfvadt* edra bidrag till *Redaktionen af Idun, Stockholm, i postanvisning eller postsparmärken (ej frimärken)*. Vid försändelsen bör tydligt angifvas, att densamma är afsedd för »*Iduns skollofskoloni*».

Alla inflytande bidrag redovisas i *Idun*.
Stockholm i maj 1892.

Redaktionen.

Ur notisboken.

Drottningen och husligheten. Till lärinnan vid Statens normalskola för flickor, fröken Ingeborg Valin, som med understöd af allmänna medel uppehåller sig i utlandet för att taga kännedom om undervisningen i huslig ekonomi, har drottningen öfverlämnat 200 kr. i ändamål att bereda fröken Valin tillfälle att för samma studiers fullföljande förlänga sin vistelse utomlands.

Hedrad gärning. Till organisten vid Göteborgs domkyrka, fröken Elfrida André, öfverlämnades i söndags efter ottesångens slut en minnesgåfva från församlingsbor med anledning af att fröken André då firade sitt 25-årsjubileum såsom kyrkans organist. Gåfvan utgjordes af ett stål-skrin, innehållande en större summa penningar i guld. Domprosten Rosell uttalade vid gåfvans öfverlämnande församlingens djupa tacksamhet till jubilaren för hennes tjugufemåriga verksamhet.

En synnerligen vacker utställning af svensk konstslöjd har under den gångna veckan lockat talrika besökare till fröken *Selma Giöbels* kända lokal vid Kungsträdgården. Vid denna gång utställda arbetena af den mest växlande art, såsom konstbroderier, kuddar, gardinkappor, gobeliner m. m., har fröken G. tillämpat som princip att låta de orientalska ornamenten med sina glada färger och sin originella ornamentik allt mera ersätta de nu under en serie år väl ensidigt anlitade fornnordiska. Framgången af dessa sträfvan- den är påtaglig och kunde ej bättre ådagaläggas än genom den *sannskyldiga ögonfröjd*, som utställningen erbjöd. Vi ha ej tillfälle att ingå i något detaljeradt omnämnande af alla de olika artiklarna, utan vilja endast tillönska fröken G. och hennes konstskickliga medhjälparinnor all fortfarande framfart vid deras vackra bemödanden att främja vår konstslöjd.

Kvinnans rättsliga ställning behandlas af hofrättsnotarien *K. Staaff* i en i dagarne utkommen broschyr, författad på uppdrag af Föreningen för gift kvinnas äganderätt. »Hufvudpunkterna af den svenska lagstiftningen om kvinnan» finnas här på ett intressant och lärorikt sätt belysta, hvarvid författaren ej heller underlåtit att påpeka densammans väsentligare brister.

Ett konstnärspår. Förlöfning har tillkännagifvits mellan den rikt begåfvade unga skådespelerskan fröken *Lotten Seelig* och den talangfulle genremålaren hr *Robert Lundberg*.

Hufvudstadens gäster. Med. d:r *Mary E. Demings*, lärarinna i Physical culture vid Womens college i Filadelfia, vistas för närvarande i hufvudstaden för att studera den pedagogiska och medicinska gymnastiken och i öfrigt göra sig förtrogen med den moderna skolgymnastiken i Skandinavien. Miss Demings har förut studerat skolgymnastik hos frih. Nils Posse i Boston.

En fransk skriftställarinna, m:me Apparuti, som redigerar den stora och ansedda parisiska damtidningen »*Conseiller des dames et des demoiselles*», uppehåller sig ock för närvarande på genomresa i Stockholm.

I Amerika afliden landsmaninna. Från Everett, Mass. ingår underättelsen, att fru *Klara*

Hallbeck, född Meyer, artisten Hallbecks älskvarda maka, aflidit efter endast 9 dagars sjukdom, 47 år gammal. Den aflidna, som var född i Stockholm, där hon efterlämnar syskon, släktingar och många vänner, sörjes närmast af make, den grånade, blide artisten C. S. Hallbeck, och en fosterdotter Hanna, gift med arkitekten Otto Helrich i Everett.

I rösträttsfrågan. Sir Alberts Rollits förslag om den politiska rösträtts utsträckande till kvinnor var den 27 april före i engelska underhuset, men afslogs med den ringa majoriteten af 23 röster. Omröstningen föregicks af en intressant debatt, under hvilken bland annat underhusets ledare, förste skattkamarlorden Arthur Balfour, i ett glänsande tal försvarade förslaget. Gladstone uppräddade icke.

Statens New Yorks lagstiftande församling antog den 15 april, med 70 röster mot 34, en lag, hvarigenom kvinnor lika väl som män få rätt att deltaga i valet af statens ämbetsmän. Denna lag skall träda i verkställighet den 1 juli 1893.

I Förenta staterna finnas för närvarande 21 advokatfirmor, bildade af män och hustrur, båda examinerade jurister, samt 200 kvinnor som ensamma driva juridisk verksamhet af ett eller annat slag. Miss Phebe Couzins var den första kvinna, som aflade juridisk examen vid något amerikanskt universitet, och hon har nu samarbetat med sin far — en ryktbar jurist — i 21 år. Åtskilliga af de kvinnliga juristerna i Amerika förtjäna årligen betydande summor.

Teater och musik.

Kungl. operan gaf i går för första gången Nordahl Rolfsens »Sven Orädd», sagokomedi i 5 akter med musik af Ole Olsen. Såväl text som musik stamma sålunda från Norge. Stycket är mycket verkingsfullt och musiken anslående. Vidare hinna vi ej nämna i detta nummer.

I onsdags började *Gina Oselio* ett nytt gästspel å k. operan som Margareta-Helena i »Mefistofeles».

K. Dramatiska teatern gifver fortfarande för fulla hus »Bröllopet på Valen». Det förträffliga spelet och den briljanta iscensättningen framkalla afton efter afton det lifligaste bifall.

Vasateatern har, såsom vi förut meddelat, för innevarande månad förhyrts af det Arpeska teatersällskapet från Finland. Första representationen gafs i måndags, då ett finskt originalstycke »Bakom Kuopio», komedi i 3 akter af Gustaf von Numers, uppfördes. Stycket spelar i en aflägsen landprästgård och rör sig om konflikten mellan nya och gamla åsikter särskildt i kvinnofrågan. De förras talan föres af den blifvande svärdottern i huset, en ung dam, som nu för första gången kommit från hufvudstaden på besök i sina svärföräldrars hus, den senares åter af den inskränkte och inbilske pastorsadjunkten, hvilken är förlofvad med husets unga dotter. Styckets idé är visserligen ej ny, men förf. har dock lyckats förläna sitt stycke ett visst intresse genom de tafur ur hvardagslivet i en aflägsen landsortsvrå, som han här upprullar, samt genom den godmodighet och friska humor, hvaraf stycket alltigenom uppåres.

Utförandet var mycket godt, samspelet rent af förträffligt. Bland de uppträdande togs priset onekligen af direktör *August Arppe* själf, hvilken af den inskränkte och egenkäre pastorsadjunkten skapade en dräplig typ, en alltigenom konstnärlig prestation, förtjänt af de bästa loford. Fröknarna *Strömberg* och *Tuné*, den »moderna» svärdottern och dottern i huset, utförde likaledes sina roller förträffligt. Fröken *Tschernichin* framställde en mycket rolig typ af lämsmansk och hr *Zachrisson*, förut anställd vid Dramatiska teatern härstädes, en treflig prostfar. Öfriga mindre roller fingo likaledes ett godt utförande och passade väl in i det hela.

Publiken var första aftonen tämligen fåtalig, men bifallet var rent af stormande, och välförtjänt var det äfven.

Å den lilla trefliga Sveateatern rådde i måndags afton den mest animerade stämning bland den publik, som till sista plats fyllde salongen. Den begåfvade unga skådespelerskan från Vasateatern, fru *Cederbergh*, hade också för sin soaré lyckats hopbringa ett program, som med skäl kan kallas

lockande. »Drilléns operett», där soarégifverskan själf utförde hjältinnerollen, roade som alltid. Fru *Gründer* och fröken *Ekström* bidrogo med hvardera ett par sångnummer, och så kom kvällens *clou*, den roliga lilla operetten »Kolhandlarne» med fru *Anna Pettersson-Norrie* i den kända roll, hon här kreerat. Under den angenämaste stämning återhörde man de skämsamma kupletterna, föredragna med äkta fransk esprit och oemotståndligt godt lynne. Herr *Varberg* som den argste poliskommissarien och herr *Klinger* som den manlige kolhandlaren gjorde sig också bägge ypperligt. Inropingar och åskor af applåder, särskildt naturligtvis ägnade den firade gästen fru *Pettersson-Norrie*.

Fröken *Dagmar Edmans* konsert förliden torsdag hade till Musikaliska akademins stora sal samlat en fulltalig publik. Men så lockade också programmet med medverkan af bland andra två så afgjorda publikens favoriter som hrr *Frans Neruda* och *Salomon Smith*. Soarégifvarinnan själf sjöng »Elsas dröm» ur *Lohengrin*, med hvilken hon dock näppeligen kom ut, visor af *Bremberg* och *Peterson Berger*, där hennes klingande höga sopran gjorde sig fördelaktigare gällande, samt tillsammans med fröken *Almati* en duett ur *Hallströms* nya opera »*Granadas dotter*». Fröken *Almati* dokumenterade sig — specielt genom den lekfulla serenaden af *Brams*, som föredrogs med öfverlägsen nyanseringskonst — som en mycket lycklig romanssångerska. Bedöfvande bifall följde herr *Nerudas* mäterliga violoncellspel; den spritande mazurkan af honom själf måste bisseras. Herr *Smith* föredrog *Griegs* »*Efteraarstormen*» samt en utmärkt stämmingsfull sång af *Tschaikowsky*, »*Nur wer die Sehnsucht kennt*», till obligat violoncell, spelad af hr *Neruda*. Den unge pianisten *Stenhammar* bidrog slutligen med några förtjänstfulla pianonummer.

Matiné gifves om söndag af fru *Helga Rundberg*, som kommer att biträdas af flertalet bland Dramatiska teaterns förnämsta artister. Programmet kommer att inledas med ett tillfällighetsskämt och vidare upptaga »*En bengalisk tiger*» samt andra akten ur »*Gräsenklingar*», hvori fru *Rundberg* som bekant briljerade på *Djurgårdsteatern*.

Konsert gifves i afton i Vetenskapsakademins hörsal med benäget biträde af fröknarna *Zelma Ek*, *Valfrid af Wetterstedt*, *Sigröd Lindberg* m. fl.

Soaré gifves nästkommantoe måndag å Sveateatern af fru *Lotten Dorsch* och hr *Emil Hjertstedt*, hvarvid uppföres *Ibsens* skådespel *Hedda Gabler*.

Idealerna.

Berättelse

af

C. O. Gumölius.

Belönad med hedersnämmande vid Iduns stora pristäffing.

(Forts.)

Brukspatronen, som satt på hennes andra sida, brast härvid ut i ett gapskratt, till stor förvåning för gamla fru *Sjögren*, med hvilken han underhöll ett lugnt och stilla samtal.

Och så under lifligt samspråk, musik och sång af en god manskvartett gick resan hastigt fram till målet.

På den fria planen nedanför ruinen hade brukspatronen haft artigheten låta uppslå ett stort, öppet tält med ett ofantligt bord i midten. Där skulle middagen intagas, och så fort man lagt i land, skyndade alla ifrigt att hjälpa till med sakernas upptransporterande och bordets dukande. Bland de muntraste vid detta arbete voro de tre främlingarne, hvilka nu hunnit blifva bekanta med de därvarande unga damerna och af dem förklarades vara rysligt trefliga. Att de dessutom mera ägnade sig åt dem än åt deras jämförelsevis gamla bekanta, fröknarna *Collén*, var äfven för de snälla och väluppfostrade, ehuru ej just så världserfarna landflickorna en källa till triumf, och många hemliga antydningar växlades i förbigående mellan dem om »öfverdrifter», »bara prat» eller kanske »smolk i mjölken». Underligt föreföll dock, att flickorna *Collén* likväl voro glada och vänliga som vanligt och ej alls tycktes fästa

sig vid de älskvarda kavaljerernas ouppmärksamhet.

Ehuru middagen, såsom varande ett samman-skott från de olika familjerna, bestod af allt möjligt godt, förklarades den enhälligt för ytterst lyckad, vinerna, hvilka liksom alla öfriga dryckesvaror anskaffats af ungherrarna, gjorde flitigt sin rund, och då slutligen brukspatronen lät frambara en korg iskyld champagne för att, som han sade, ännu en gång hälsa dem välkomna att åse ruinen och slutet af all hans egendom, upptogs denna skäligen enkla kvickhet med allmänt jubel, och den frikostige och artige mannens skål dracks med entusiasm.

Kaffet koktes ombord på ångbåten och serverades strax efter middagen, och därefter skulle man enligt programmet börja dansa, men det orkade då ingen. Sällskapet upplöste sig. En del gick inåt skogen, de äldre drogo sig i allmänhet ned till de bekväma sofforna på båtarne, och några ungherrar med provisor *Lindén* i spetsen sökte efter någon bra plats, där man kunde arrangera förfriskningarna. Men än var det för långt bort, än ett fel, än ett annat.

Slutligen utropade provisor: »Nu har jag det... vi sätta oss i mörka gången. Där är svalt och en viss behaglig skymning äfven... och så blir det något originelt, olika mot de andra åren.»

De öfriga sågo förvånade på honom. Nog var han alltid en galenpanna och hade kanske också druckit väl skarpt vid middagen, men att på allvar komma fram med ett dylikt förslag, det var då för gale!

»Ja,» sade ändtligen *Hilmer Sjögren* skrottande, »nog är ditt förslag betydligt originellare än mitt häromdagen, men förutsatt att vi nu skulle vilja våga våra lif hland de lösa stenarne, hvar skola vi få bord och stolar ifrån, och huru skola damerna komma dit?»

»Damerna och de, som äro rädda få stanna utanför, och vi andra finna nog längre in i gången en sten till bord och andra till stolar. Och så stämma vi upp en kvartett, som bör taga sig briljant ut.»

»Ja visst, ja visst,» sade *Sjögren* afböjande. Men hvar skola vi, allvarsamt taladt, taga vägen? Jag föreslår, att vi helt enkelt sätta sakerna på ena bordsändan under tältaket.»

»Är det då ingen, som vill följa med mig?» frågade *Lindén*, hvilken började blifva ond.

»Du är galen,» ljöd det mera uppriktigt än artigt afgifna svaret.

»Så skall jag åtminstone själf se, hur det ser ut. Man skall ej kunna säga, att jag föreslagit något, som jag ej vågat utföra,» vidhöll *Lindén* envist och begaf sig med stora steg bortåt ruinen.

»Hejda honom... han är ju tokig... åh, låt honom gå, så besinnar han sig väl,» ropade de unge männen, under det de dock följde den bortilande. Då de framkommit till ruinen syntes ej ett spår af provisor, och då några af de djärfvaste klättrade öfver de första stenarne, som lågo hopade framför ingången till den mörka hålan, hörde de med förskräckelse ett buller därinne, som om någon kastat ned stora stenar. De vände tillbaka och stodo i kamraternas krets, just som jägmästaren och *Axel Collén* ankommo dit.

»Hvad är på färde?» sporde den senare, »hvar för stå ni här?»

Man berättade *Lindéns* tilltag, och alla närmade sig öppningen så nära man kunde. Medan de stodo där, andlöst lyssnande, framträngde tydligt ur djupet melodien »I djupa källarhvalvet här,» sjungen af *Lindéns* vackra bas.

Nu löste sig spänningen, och alla brusto ut i skrott.

»Låt den stollen vara, han kommer väl igen, när han vill hafva punsch,» sade *Sjögren* smått förargad. »Hjälp mig i stället att få upp varorna från båten.»

De unge männen hade redan aflägsnat sig några steg, då sången plötsligt afbröts af ett skärande skri och strax därefter hördes, just som för hundra år sedan, ett doft buller och därpå blef allt tyst.

Med af förfäran bleka ansikten stodo vännerna några ögonblick liksom förstenade.

»Skynda ned någon till ångbåten,» utropade hastigt *Axel*, »säg till folket, att de taga med lyktor och hvad verktyg de hafva och sedan komma hit så fort som möjligt.»

Medan några sprungo ned till stranden, följde *Axel* jägmästaren, hvilken redan klättrat öfver den första barriären och försvunnit i hålans inre. De öfriga hade eller togo sig tillräckligt göra med att lugna det från alla håll tillskyndande sällskapet.

Slutligen ankom också folket ifrån ångbåten med brukspatronen i spetsen. Denne kastade en hastig blick omkring sig.

»Hvar är Axel?» frågade han därpå oroligt.

»Han följde efter jägmästaren dit ned,» ljöd svaret.

I detsamma kom den efterfrågade åter fram i dagen, utan hatt och med kläderna söndriga och betäckta af jord. Han afbröt med en rörelse af handen den störsjö af frågor, som hotade att alldeles fördränka honom, och sade med hög röst, kort och bestämdt:

»Lindén lever... Oskar Bäck har talat med honom, och han säger, att det går ingen nöd på honom. Raset skedde ett långt stycke bakom, så att han har en bra stor håla att röra sig i. Nu måste först de här stenarne bort, som spärra ingången, och sedan få vi långa upp, hvad som finnes därnera, tills vi få fri passage. Kom hit karlar och hugg i. Akta er, mitt herrskap.» Och därmed rullade han den första stenen utför slutningen.

Sällskapet flydde skrattande undan »de gammalmodiga projektiler, som haglade från den uråldriga borgen,» som doktor Sjögren uttryckte sig. Då ångesten för den olycklige därinne i den mörka hålan begrafne lagt sig, tog munterheten åter ut sin rätt, och med undantag af notarien och några andra ungherrar, hvilka ifrigt hjälpte Axel och arbetsfolket, voro de öfriga snart i gång med skämt och äfven lekar. Då dessutom äfven drickesvarorna anländt, började punschen gnistra i glaset, sodavattenskorkeorna smälla, och Hilmer Sjögren föreslog första skålen för deras »osynlige» vän.

»Ett par timmars mörk arrest är lagom straff för hans dumdristighet,» menade litet hvar.

Under tiden arbetade räddningsmanskapet af alla krafter. Hälans ingång började småningom blifva fri, och vid kullens fot låg redan en rätt ansenlig stenhög.

»Puh,» pustade Axel och torkade svetten ur pannan, »det kostar på det här. Kom så gå vi och taga oss ett glas för att skölja ned dammet. Vill du inte hafva ett glas punsch?» ropade han ned till den alltjämt längre in arbetande jägmästaren.

»Tack,» ljöd det nedifrån. »Langa hit litet punsch och vatten i ett glas, ty jag har svårt att komma upp. Jag har en hel vall med stenar omkring mig, som jag röjt undan. Det vore bra, om ni snart toge bort dem, ty jag längtar verkligen efter en ny frisk luft.»

Dessa ord voro de sista man hörde honom yttra, ty omedelbart därefter inträffade ett nytt ras, denna gång närmare öppningen. Därför hördes också braket vida omkring och kom skämtet att dö på alla läppar och färgen att fly från kinderna.

»Blef någon skadad? Var någon därnere?» frågades, och snart spred sig en förfärande hviskning: »Jägmästaren krossad.»

Vid själfva olycksstället gingo sinnesrörelsens vågor högt. I första ögonblicket hade både Ström och Axel velat störta in i gången, men kvarhölls med våld af de öfriga, hvilka insågo det lifsfarliga i hvarje dylikt försök. Brukspatronen öfvertog nu på allvar ledningen af räddningsarbetet, hvilket förut nästan tycktes hafva bedrifvits som ett opåräknadt tillskott i dagens nöjen, under det man väntade på att få börja dansen. Ångbåtsbefälhafvaren tillsades att, så fort han kunde, resa till en i närheten liggande utgård och därifrån hämta arbetare med spett och andra tjänliga verktyg. Under tiden nedrefs taket på tältet, och de ganska tjocka sidostolparne upprycktes för att tjäna till stöd vid väggarne, då man kom längre in. Arbetet med öppningens utvidgande fortsattes med iver, och det var nu ingen af de unge männen, som vågade undandraga sig att lägga hand vid verket. Men ännu hade ej alla återvänt från sina ströftåg i skogen. Bland dem, som fattades, voro flickorna Collén. De hade genast efter midnatten i sällskap med en del annan ungdom företagit en promenad tvärför öfver näset ned till sjön och visste följaktligen ej af någon olycka. Då de därför nu åter trädde ut på slätten, hvilken de lämnat vimlande af glada människor, blefvo de högst öfverraskade att blott se några grupper damer, stående här och där, tysta och nästan orörliga samt med ögonen riktade på den skara af herrar, hvilka dels arbetade med tältets förstörande, dels befunno sig i en orolig rörelse vid ruinens fot.

»Hvad i all världen står här på?» utropade doktor Fors, som befann sig bland de nykomna. »Det ser ut, som det skulle hafva hänt någon olycka.»

Af den första de tillsporde, erhöles genast en detaljerad, kanske något färglagd skildring af det skeddä. Några ögonblick därefter stod en likblek flicka vid brukspatronens sida och hviskade med

af ångest halvkvädf röst: »Är han död? Pappa, är han död?»

»Nej mitt kära barn, vi skola hoppas, att de kunna räddas,» svarade brukspatronen och fortsatte med sina anordningar.

Hon fick i detsamma syn på Axel och glömsk af herrarnes undrande blickar, af den verkliga faran att gå bland de oupphörligt nedrullande stenarne, glömsk af allt skyndande hon till honom, fattade hans arm och upprepade flämtande sin fråga; »Är han död? Är det möjligt, att han är död?»

»Hvem tror du kan veta det?» svarade Axel otåligt. »Man har åtminstone inte hört ett ljud från honom. Släpp mig,» tillfogade han, då systern med ett nästan krampaktigt grepp omfattade hans arm. Han frjorde sig med ett häftigt ryck, hvarvid flickan utan ett ljud nedsjönk till marken. Elsa Collén hade svimmat för första gången i sitt lif.

Utom sig af förskräckelse upplyfte Axel sin till utseendet liflösa syster och bar henne skyndsamt utför kullen samt öfverlämnade henne i damernas vård. Doktor Fors tillkallades och underrättades om förloppet. Alla möjliga åtgärder företogs för att återkalla den unga flickan till lifvet, och slutligen uppslog hon sina ögon och såg sig förvånad omkring. Minnet återkom dock snart, hon dolde ansiktet i händerna och utbrast i konvulsviska snyftningar. Doktorn aflägsnade sig med dystert rynkad panna. Systrarna togo Elsa mellan sig och förde henne bort från de af förvåning stirrande damerna, hvilka trots ögonblickets fruktansvärda allvar, ej kunde afhålla sig från att växla betydelsefulla blickar och att ännu betydelsefullare rycka på axlarna.

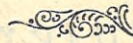
»Ja,» hviskade fru Bröms till den kära vännen, fru Strömberg, »kommer han undan med lifvet, så är det nästan hans skyldighet att gifva sig med henne. Att så kunna kompromettera sig! Det skulle aldrig någon af mina flickor gjort.»

»Nej, inte mina heller,» hviskade fru postmästarinnan tillbaka. »Bättre uppfostran hoppas jag de fått.»

Då systrarna kommit fram till den nu fullkomligt folktomma prämen, sjönk Elsa ned på en soffa och dolde ansiktet vid Siris bröst. Denna satt blek och med något rynkad panna samt strök mekaniskt med handen öfver den gråtande flickans våta, upplösta hår. Det tycktes, som om hon grubblade på någon svårlost gåta, antingen den nu gällde systemen eller henne själf.

Ett stycke därifrån satt Anna, äfven hon försjunken i djupa tankar. Af de berättelser, hvilka nyss från alla sidor surrade omkring henne, framgick tydligt, att Malte Ström tagit och tog den lifligaste del i räddningsförsöken, och att han jämte Axel alltid var den, som trängde sig längst fram.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

Några enkla nådeansökningsord till tant I. D—f i anledning af hennes frågor till våra baldrottningar.*

Tänk ett så tacksamt ämne tant denna gång fått att behandla! Blif icke rädd, jag kan icke röfva från tant den belåtna min, ni säkert ännu har i behåll från den kväll ni betraktade ert färdigskrifna verk, och ehuru det var med hvarje rad växande förbluffelse, som jag läste eder uppsais, satte den mig dock i ett skrufstäd, hvars »skrufgångar» äro så säkra, att jag icke kan slingra mig därur. Jag får medgifva, att ni har rätt, men, kära tant, kunna vi ändå inte få dansa lite, medan vi äro unga? På några få år mista vi lusten och skola då blifva mera benägna söka inträde i det kloster, hvartill ni godhetsfullt behagade lämna oss adress och edert rekommendationsbref.

Vi hålla Idun så kär och vilja så gärna göra oss gagn af de vinkar, råd och förmaningar, som finnas i korgen, men »sanningen är illa tåld», och syrliga äpplen hafva vi hemma. »Moralkakor», om än icke så väl bakade som tants, få vi af vår mamma, men hon tillagar dem med lite tillsats af kryddor, ty hon har fått för sig, att goda råd

* Då »I. D—f» fått framställa sina i mångas mening och långt gående åsikter i »Dansfrågan», anser redaktionen rättvisan fördrå, att »Kalle P» äfven får uttala sin mening, som visserligen afgjordt slår öfver åt motsatt håll, hvarför vi och härmed reservera oss både hvad angår innehållet och den en smula kitsliga tonen.

ihågkommas bättre, då de blandas med beröm — om än aldrig så litet — och så delar hon icke ut dem i så mångas närvaro. Om nu dansen är något så »förnedrande», så har den väl ändå lik-som annat ondt något godt med sig?

Idun har tidigare innehållit uppsatser, som påpekat det oegentliga uti, att de unga icke kunna få träffas, samtala med hvarandra och utbyta tankar, utan att skvallret genast skall vara framme och fråga: »När skola de förlofvas?»

Finnes det icke mängden okonstlad, hederlig yngling, som så gärna skulle vilja närma sig och stifta bekantskap med den unga flicka, som han kanske dagligen får se, men som han, tack vare etiketten, en tants ständiga sällskap — och icke minst sin egen blygsamhet och tillbakadragenhet, ändå aldrig kommer ett tuppfjät närmare, ginge han än hvarje dag sin långa omväg för att komma förbi det fönster, där hon bor.

Hvilka fördelar lämnas honom däremot icke, om de få träffas på en bal? Här blir han utan vidare besvär presenterad för henne, kan med hennes arm i sin få spatsera obehindrad i salen, och under konversation, som väl icke nödvändigt behöfver röra sig uteslutande om dansandet, göra hennes bekantskap, utan att någon närvarande finner något besynnerligt och anmärkningsvärdt däri.

Och dräkten sedan — ja, vi män våga väl knappast — om vi skola få anses som väluppfostrade — gifva akt på den, långt mindre säga ett par ord för att försvara den.

Att heftan kännas mindre besvärande, och att så mycken svettning icke uppstår, då urringadt klädningslif begagnas, får väl ändå kvarstå som ett faktum. Den, som varit med på en vanlig »oskyldig» danstillställning på landet, där herrarna komma i sin kavaj och damerna svettas i sina högkragade verkensklädningslif, finner nog litet skillnad i stämningen, då han sedan kommer med på en bal i staden, där man uppträder i stor toalet.

Hvarför gör man sig besvär med att kläda en festsal med flaggor och »grönt», om icke för att festen skall få en högre stämning? Så också med balerna. — Är icke vår klädsel i något olik den vi dagligen använda, uteblifver oftast den högtidliga stämning, hvarförutan dansöjet icke är något att göra sig besvär, tidspillan och kostnader för. Stanna vi utanför ett bokhandelsfönster, besöka vi en tafvelutställning, ett museum, en bildhuggeres atelier, få vi tag i ett illustrerat verk eller kasta vi en blick på våra banksedlar, så mötas våra blickar öfverallt af den upphöjda sköna konsten, framställande kvinnans naturliga behag. Detta tåla vi, utan att anklaga våra konstnärer för att — »låt så vara indirekt, bidraga till vårt släktes förderf». Sippare än så äro vi icke, men skulle det vara oss förunnadt att en gång i verkligheten få se ett par vackra armar, ett klädningslif besatt med lefvande rosor och blottande en hvit hals, att beundra kvinnan — det skönaste skapelsen framställt — hvars första exemplar visst icke presenterades i höghalsad klädning, så är, om man får tro tant och G—y, vår manliga värld så långt kommen i sedeförderf, att dåliga, lågsinnade känslor uppväckas, och en sådan liten Evas dotter betraktas som »okysk och har dödat det bästa, den kvinnliga känslan äger», »hur renhjärtad och högsint hon för resten än må vara.

Vi stackars män, som skola räddas från förderf, sedan de påpekat missbruken »erkänts och rättats», förorda som verksammast, att reformen genomföres på högsta ort — hofbalerna — först, så följer nog »småfolket» efter som vanligt. Och kunna vi icke, medan vi äro i gång med ytterligheter, få genomförd en reform till? Det finnes så mängen af mina gelikar, som under färden på lifvets ocean lidit skeppsbrott, därför att han kommit att se ett ohöjdt, vackert kvinnoansikte med oemotståndliga, blå ögon. Kunde vi icke få en tät slöja öfver alla sådana anleten; vi äro så nervsvaga, och vi tåla ingenting?

»Kalle P.»

Innehållsförteckning.

Sofia Gregoria Hayden; af *Signe Ankarfelt*. (Med porträtt.) — En husmors värvisa; af *Snorro*. — Barnens sysselsättningar; af *Ellen Bergström*. — Små kulturbilder; af *Ave*. IV. — När grosshandlaren förlofvade sig; novellet för Idun af *Elin Améen*. — Amelia B. Edwards. (Med porträtt.) — Tjänstebetyg; en återupptagen fråga af *Lilly*. — Husmoderlig almanack; af *Stenia*. — Veckan. — »Iduns skollofskoloni»; poem af *Ulla*. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Idealerna; berättelse af *C. O. Gumelius*. Bel. med hedersomnäm. vid Iduns stora pristäffing. (Forts.) — Från Iduns läsekrets.